

BÁTYA TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJA

ELŐZMÉNYEK

Bátya Község Önkormányzatának 2009-ben készült és 3/2010. Kt. számú határozattal jóváhagyott településfejlesztési koncepciójának hatályos jogszabályi előírásoknak megfelelő tartalmú átdolgozásáról Képviselő-testület 55/2015. Kt. számú határozatában döntött.

A településfejlesztési koncepcióval párhuzamosan készülnek a településrendezési eszközök is. Egyeztetésük párhuzamosan történik.

Koncepció készítésével szemben támasztott követelmények

A településfejlesztési koncepció a 314/2012. (XI. 8.) kormányrendelet 2. mellékletében meghatározott tartalmi követelményeknek megfelelően a település sajátosságainak illetve nagyságának figyelembevételével készült.

Elkészítését megelőzte a kormányrendelet 1. melléklete szerinti megalapozó vizsgálat.

A településfejlesztési koncepció „Bátya község gazdasági programja 2014-2019.” és „Bátya Község Önkormányzata helyi esélyegyenlőségi programja 2015” dokumentumokra épül és a készülő településszerkezeti terv és helyi építési szabályzat tartalmával összhangban van.

1. A TELEPÜLÉS JÖVŐKÉPE

Kihívások

A település egyik legnagyobb kihívása, hogy népességszáma az elmúlt években folyamatosan csökkent.

Másik nagy kihívás, hogy alacsony a foglalkoztatottság szintje.

Az alacsony foglalkoztatottsági szinttel összefüggő kihívás, hogy alacsony a vállalkozói és befektetői aktivitás.

Természeti és történeti értékek a turisztikai potenciál jobb kihasználásának lehetőségét hordozzák. Közlekedési szempontból a település jó elhelyezkedésű, a szomszédos Kalocsával együtt van reális lehetőség turisztikai fejlesztésre.

Jövőkép

A település jövőképe azt a célt fogalmazza meg, hogy hosszú távon, 15-20 éves távlatban olyan lesz: ahol jó lesz élni, ahol tiszta és egészséges a környezet, jó a levegő, magas a

zöldfelületek aránya, ahol megfelelő a közösségi közlekedés és az utak állapota;

amely teljes körű közszolgáltatásokat nyújt lakóinak, ahol biztosított a magas egészségügyi és szociális ellátás;

amelyben versenyképes helyi gazdaság működik;

ahol az önkormányzat partnerségben dolgozik a gazdasági szektorral;

ahol megfelelő sportolási, szabadidős infrastrukturális háttérrel biztosít a lakosság számára;

ahol a hátrányos helyzetű társadalmi rétegek integrálódnak;

Településfejlesztési elvek

A településfejlesztési elvekben fontos, hogy visszatükröződjenek az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepcióban megfogalmazott horizontális szempontok és térszerkezeti és térhasználati elvek.

I.1.

Településfejlesztési koncepció

Települési szinten is követendő **horizontális szempontok** az alábbiak:

Befogadás – társadalmi felzárkózás, esélyegyenlőség megteremtése
Fenntartható fejlődés – fenntartható növekedés
Értékmegőrzés és intelligens növekedés

A „**Befogadás – társadalmi felzárkózás, esélyegyenlőség megteremtése**” horizontális szempont az alábbiakat foglalja magában:

A foglalkoztatás elősegítése, a mélyszegénység elleni küzdelem, a társadalmi és nem szerinti esélyegyenlőség megteremtése, a megkülönböztetés tilalma, a megváltozott munkaképességűek helyzetének javítása, a hátrányos helyzetű társadalmi rétegek felzárkózása, a romák integrációja,

A „**Fenntartható fejlődés – fenntartható növekedés**” horizontális szempont alatt az alábbi elvek követése az elvárás:

Az erőforrás-hatékony fejlődés érdekében pl. hulladékszegény, illetve újrahasznosításra épülő, energiahatékony technológiák fejlesztése, iparstratégia-
iparpolitika a megújuló energiahordozók felhasználásának növelése. A környezet állapotának megőrzése, javítása, tudatos környezetgazdálkodás, táji és természeti értékek megőrzésének egyre nagyobb arányú előtérbe helyezése, a térségi fenntarthatóság, a fenntartható életmód és fogyasztás elősegítése a szemléletformálás eszközszerével.

Az „**Értékmegőrzés és intelligens növekedés**” horizontális szempont az alábbi elvek Kulturális, gazdasági, gazdálkodási, épített, települési, közösségi értékek megőrzését, megújítását biztosító megoldások. Partnerségre épülő fejlesztések, intézményi képességek javítása és hatékony közszolgáltatások megteremtése is célként jelenik meg.

Kiemelt alapelv a „**Természeti erőforrásaink védelme**”, kiemelten az alábbi területeken:

Természeti értékek védelme

Tájfenntartó mezőgazdaság, mezőgazdasági termőterületek

A klímaváltozás hatásai által legerősebben érintett övezetek, és a vízgazdálkodás témaköre

Kulturális örökségi térségek védelme

Turisztikai értékek és adottságok védelme, a bennük rejlő potenciál kihasználása

Általános térhasználati elvek:

A hatékony és korszerű területrendezésnek folyamatos, rendszeresen megújuló, összehangolt rendszert kell alkotnia a fejlesztési stratégiákkal;

Takarékos és átgondolt területhasználat;

Takarékos helyhasználat, a település szétterülésének megakadályozása;

A víz-, az energiaellátás, az infokommunikációs csatornák és a közlekedési hálózatok biztonságos és színvonalas elérhetősége a település teljes lakossága számára;

Értékmegőrzés a fenntarthatóság szolgálatában;

A helyi gazdaság fejlesztése.

2. A CÉLOK BEMUTATÁSA

A l a p c é l : a fenntartható gazdaság-, turizmus-, település- és térségfejlesztés

A település egyik legfőbb kihívásként a foglalkoztatottság alacsony szintje került megjelölésre. Ennek növelése, javítása, kizárólag a fenntartható gazdaságfejlesztés által érhető el, mely tartós munkahelyeket teremt, és a térségben tartja a képzett munkaerőt. Ezért került ez az első helyen említésre az alapcélnál.

A lakosságot a munkahely biztosítása mellett, a számára nyújtott szolgáltatások, szabadidő eltöltésére alkalmas minőségi helyek biztosítása révén lehet erősíteni. Ha mindezt úgy tesszük, hogy az ide látogató turisták igényeit is ki tudjuk elégíteni, akkor megsokszorozhatjuk elért eredményeinket és még további munkahelyeket, növekvő jövedelmet érhetünk el, a település még élhetőbbé válik, a turisták által pedig ismertté és elismertté.

A településfejlesztéssel az előzőekben említett fő célcsoportok: lakosság, gazdasági szereplők, szolgáltató szektor (beleértve a közigazgatást, az oktatást, a szociális és az egészségügyi szektort is), turisták „háttérigényeit” tudja kielégíteni a település.

A település átfogó fejlesztését szolgáló alapcél a mezőgazdaság-, és az ahhoz kapcsolódó gazdaságfejlesztés és a természetvédelmi szempontok együttes érvényesítése kihasználva a térségi szerepkörből és földrajzi helyzetből (Duna menti fekvés, Vajdasági természeti környezet) adódó lehetőségeket.

A gazdaságfejlesztésen belül a nagy hagyományú zöldségtermesztés (fűszerpaprika, hagyma) biogazdálkodási tevékenységek elsőbbsége biztosítandó.

Tevékenységek alatt itt mező-, tájgazdálkodás, vidékfejlesztés és élelmiszertermelés és egyéb munkai igényes gazdasági tevékenység és a logisztikai szolgáltatás értendő.

Belterületen a közösségi célú területek megtartása és intenzifikálása.

Külterületen a természetmegőrzést, tájfenntartást szolgáló beépítések megtartását és szükséges mértékű fejlesztése.

Az épített örökségi értékek a helyi védettség intézményrendszerén keresztül megtartandók. A kétbeltelkesség, mint táji elem - funkcionális váltással akár - megőrzésre érdemes.

Á t f o g ó c é l o k

A jövőkép megvalósulása érdekében kitűzött átfogó célok a következők:

1. Átfogó cél: Versenyképes helyi gazdaság megteremtése, megerősítése, fejlesztése

Az 1. átfogó célnál fejlesztési irányként a vállalkozói szféra, a vállalkozói infrastruktúra, az üzleti környezet fejlesztése és a befektetés-ösztönzés a környezet- és energiatudatosság jegyében jelenik meg, mellyel közvetlen és közvetett cél a munkaerő helyben tartása, az elvándorlás mértékének csökkentése, a munkahelyteremtés, ezáltal a munkanélküliség csökkentése, a foglalkoztatás növelése. Cél, a már meglévő, településen lévő vállalkozások segítése, megerősítése és elismerése, valamint újabb vállalkozások, befektetők térségbe vonzása.

A 2. átfogó cél a helyi lakosság mindennapi életére ható tényezők (egészségügy, oktatás, szociális terület, civil szféra, közigazgatás, közösségi, kulturális élet, sport, rekreáció és az ezeket biztosító intézmények, szakemberek) **fejlesztését** irányozza elő, kiegészítve az erre közvetetten ható tényezők (települési zöldfelületek, közterületek, közművek, vonalas infrastruktúrák állapota, kapcsolata, hálózata) fejlesztését is a környezet- és energiatudatosság

gyében. A társadalmi egyenlőtlenségek csökkentése érdekében kiemelten szükséges kezelni a hátrányos helyzetben levők életkörülményeinek javítását, minden erre irányuló intézkedést.

A 3. átfogó cél alapvetően az **Önkormányzat**, az Önkormányzati Hivatal eszközszerének, infrastruktúrájának, szakembereinek **fejlesztését** irányozza elő a környezet- és energiatudatosság gyében. Cél a gazdasági szektorral kialakított aktív partnerség továbbvitele, megerősítése.

T e m a t i k u s c é l o k

Az átfogó célokhoz illeszthetően a következő tematikus célok fogalmazhatók meg:

Helyi gazdaság fejlesztése

Kihívás: A településen alacsony a vállalkozói kedv és a befektetői aktivitás, magas az elvándorlás mértéke, főleg a fiatal, képzett munkaerő tekintetében.

Alapvető cél a helyi termékekre, a mezőgazdaságra, feldolgozóiparra, turizmusra, alternatív energiára épülő, versenyképes helyi gazdaság alapjainak megteremtése/megerősítése, fejlesztése, a foglalkoztatás ösztönzése, javítása; a gazdasági térszervező erő növelése. Cél, a településen lévő vállalkozások helyben tartása, megerősítése; befektetők térségbe vonzása, munkaerő helyben tartása, elvándorlás csökkentése, foglalkoztatás növelése, a lokálpatriotizmus és a helyi identitás erősítése.

Cél megvalósításának településrendezési eszköze:

- Gazdasági beépítésre alkalmas területek biztosítása
- kerékpáros és viziturizmus fejlesztése
- szálláshelyek létrehozása
- idegenforgalmi programkínálat fejlesztése (nemzetiségi, gasztronómiai bemutatók, rendezvények)
- Polgármesteri Hivatal felújítása

Szabadidős, rekreációs és kulturális tevékenységek fejlesztése

Kihívás: A lakosság egészségi állapota romlik, jellemző az idősödő társadalom és az elvándorlás. Bár jó alapokkal rendelkezik a település (sporttelep, sportcsarnok), de még mindig nem elégséges a sportolásra alkalmas infrastruktúra és a program lehetőségek. A település bővelkedik természeti és épített környezeti értékekben, ugyanakkor ezek többsége fejlesztésre szorul annak érdekében, hogy attraktívak legyenek az attrakciók mind a település lakossága, mind pedig a turisták számára. Ahhoz, hogy élhető és vonzó legyen, valamint megerősítse népességmegtartó képességét fontos, hogy ki tudja szolgálni a lakosság (fiatalok és idősek) szabadidős és kulturális igényeit is.

Cél, elérendő állapot: Cél, a szabadidős, rekreációs és kulturális tevékenységek feltételeinek megteremtése/megerősítése, fejlesztése. Fontos, hogy az ifjúság a sport révén le tudja vezetni felesleges energiáit és ne romboló tevékenységre fordítsa azt. Az idős korosztály számára pedig fontos, hogy szabadidejét aktívan, egészségmegőrző, rekreációs vagy kulturális tevékenységre tudja fordítani.

Cél megvalósításának konkrét elemei.

- faluház felújítása
- Vajas part szabadidős területi kiépítése, pihenő és játszóhelyek, sétány kialakítása
- Dunai út szilárd burkolattal való kiépítése

Élethosszig tartó tanulás, művelődés támogatása

Kihívás: A művelődés, kultúra alapjai megtalálhatóak a településen, ugyanakkor mind infrastrukturálisan, mind programok szintjén folyamatos fejlesztést igényelnek.

Cél, elérendő állapot: A képzett fiatalok helyben tartása, a munkaerő kereslet és kínálat egyensúlyának megteremtése, a folyamatos képzések, átképzések biztosítása. Az oktatás-

képzés-művelődésnek helyet adó intézmények infrastrukturális és szakmai szakértői hátterének fejlesztése, programok szervezése.

Cél megvalósításának konkrét elemei.

- faluház felújítása

Egészségügyi- és szociális ellátások fejlesztése

Kihívás: Az elöregedő társadalom igényli az egészségügyi- és szociális ellátások folyamatos fejlesztését mind infrastrukturális, mind szakértelem tekintetében. Az egészségügyben több szűrésre, preventív elemre lenne szükség. Az egészségügy és a szociális ellátások fejlesztésére a fiatalok helyben tartása érdekében is szükség van, egyrészt az igényeik kielégítése, másrészt az idős családtagjaik minőségi ellátása kapcsán.

Cél, elérendő állapot: Egészséges és elégedett lakosság

Cél megvalósításának konkrét eleme

- idősek napközijének felújítása, korszerűsítése
- szolgálati lakások felújítása

Települési környezet, infrastruktúra fejlesztése

Kihívás: A település infrastrukturális ellátottsága jó, de a meglévő rendszerek folyamatos karbantartása, energiahatékony fejlesztése alapvető fontosságú.

Cél, elérendő állapot: A település elérhetőségének javítása, egyúttal a gazdaságfejlesztést és turizmusfejlesztést támogató folyamatos infrastruktúra fejlesztés megvalósítása. A települési környezet (természeti és épített egyaránt) fejlesztése az alternatív energiákkal adta lehetőségekkel kombinálva.

Cél megvalósításának konkrét elemei

- Dunai út szilárd burkolattal való kiépítése
- Belterületi csapadékvíz-elvezetési rendszer kiépítése
- Buszvárók felújítása
- Utcabútorok cseréje, felújítása
- belterületi burkolt utak minőségi javítása
- belterületi járdák, útszakaszok burkolatainak kiépítése
- külterületi földutak stabilizálása
- egységes utcafásítás
- Köztemető felújítása, urnafalépítés

A célrendszer illeszkedése a hazai és a megyei fejlesztési célokhoz

A 2014. januárban elfogadott **Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió (OFTK)** négy hosszú távú – 2030-ig szóló – átfogó fejlesztési célt és ezek elérése érdekében tizenhárom specifikus célt, köztük hét szakpolitikai jellegű és hat területi célt fogalmaz meg.

Szakpolitikai célok:

Versenyképes, innovatív gazdaság

Életképes vidék, egészséges élelmiszertermelés és ellátás, az élelmiszer-feldolgozóipar fejlesztése

Gyógyító Magyarország, egészséges társadalom, egészség- és sportgazdaság

Kreatív tudástársadalom, piacképes készségek, K+F+I

Értéktudatos és szolidáris öngondoskodó társadalom

Jó állam, szolgáltató állam és biztonság

Stratégiai erőforrások megőrzése, fenntartható használata, környezetünk védelme

Területi célok:

Az ország makro-regionális szerepének erősítése

A többközpontú térszerkezetet biztosító városhálózat

Vidéki térségek népességeltartó képességének növelése

Kiemelkedő táji értékű térségek fejlesztése

Területi különbségek csökkentése, térségi felzárkóztatás és gazdaságösztönzés elősegítése

Összekapcsolt terek: az elérhetőség és mobilitás biztosítása

Fenti célokhoz való illeszkedést Bátya előzőekben ismertetett tematikus céljai biztosítják.

Bács-Kiskun megye 2014-ben elfogadott területfejlesztési programja négy átfogó és három tematikus stratégiai célt jelöl ki.

Bátya tematikus céljainak illeszkedése a Bács-Kiskun megyei célokhoz

Átfogó célok és a település céljai közötti összefüggések

Településfejlesztési koncepció tematikus célja	Megyei átfogó cél			
	Megye társadalmi-gazdasági súlyának növelése a kárpát-medencében és az európai térben inkluzív növekedés révén	Az emberek és a környezet harmonikus együttélésének megteremtése	Területi felzárkózás, a megye belső kohéziójának erősítése	Egészséges és megújuló társadalom
Helyi gazdaság fejlesztése	Illeszkedés		Illeszkedés	
Szabadidős, rekreációs és kulturális tevékenységek fejlesztése		Illeszkedés		Illeszkedés
Élethosszig tartó tanulás, művelődés támogatása		Illeszkedés	Illeszkedés	Illeszkedés
Egészségügyi- és szociális ellátások fejlesztése	Illeszkedés	Illeszkedés	Illeszkedés	Illeszkedés
Települési környezet, infrastruktúra fejlesztése	Illeszkedés	Illeszkedés	Illeszkedés	

Tematikus célok és a település céljai közötti összefüggések

Településfejlesztési koncepció tematikus célja	Megyei átfogó cél		
	Gazdasági versenyképesség erősítése, innovatív gazdaság a KKV szektor megerősítésével	Élhető és életképes vidék	A megye belső kohézióját és makrotérségi integrációját szolgáló intézményi és infrastrukturális fejlesztések
Helyi gazdaság fejlesztése	Illeszkedés		Illeszkedés
Szabadidős, rekreációs és kulturális tevékenységek fejlesztése		Illeszkedés	Illeszkedés
Élethosszig tartó tanulás, művelődés támogatása		Illeszkedés	Illeszkedés
Egészségügyi- és szociális ellátások fejlesztése		Illeszkedés	Illeszkedés
Települési környezet, infrastruktúra fejlesztése	Illeszkedés	Illeszkedés	Illeszkedés

3. KIINDULÓ FELTÉTELEK A TOVÁBBI TERVEZÉSI FELADATOKHOZ

A településrendezési eszközök készítéséhez szükséges társadalmi, gazdasági és környezeti adatok meghatározása

Bátya jelentős történelmi hagyományokkal rendelkező a járás központjától, Kalocsától délre, a Vajás menti Sárréten fekvő település.

Közlekedési kapcsolatai jók. Közigazgatási területe 3.386 ha.

Lakossága hagyományosan mezőgazdaságból él. A község termőföldjei kiváló és jó minőségű szántók. A hagyományos szántóföldi kultúrák mellett -bár csökkenő mértékben- jellemző a zöldségek: mindenek előtt a fűszerpaprika és fokhagyma termesztése.

Infrastrukturális ellátottsága kiváló: valamennyi közmű: beleértve a közüzemi szennyvízhálózatot is kiépült, az utak burkolattal ellátottak.

A településfejlesztést, rendezést akadályozó tényező a mezőgazdaság munkaerő szükségletének folyamatos csökkenése és az ebből levezethető foglalkoztatottság illetve demográfiai helyzet. Az előregedő és csökkenő népességszámból adódóan a lakásállomány mennyiségileg nem növekszik és minőségileg sem javul.

A településfejlesztés jellemzően önkormányzati beruházásokban valósul meg, a közterület-fejlesztések, intézmény-felújítások komfortossá és vonzóvá teszik a települést.

A hasonló helyzetű és adottságú településeknél élhetőbb, rendezettebb a község.

Bátya Község Önkormányzata a település marketing és az idegenforgalom fejlesztését tűzte ki célul, amire a már megtörtént fejlesztések mindenképpen jó alapot szolgáltatnak.

A község gazdasági programja segíti a további tervezést.

Jövőben az önkormányzat által szervezhető marketing és idegenforgalmi fejlesztéssel együtt a termőhelyi adottságoknak és a hagyományoknak megfelelő munkaigényes növények (mindenek előtt a nagy hagyományú fűszerpaprika és hagyma) termesztése és feldolgozása lehet az a gazdasági alap, ami a település fenntartható fejlődését szolgálhatja.

Környezeti és természeti viszonyok

A község területileg a Kalocsai-sárrét területéhez tartozik. A folyószabályozás előtt élő ártér, "vadvízország" volt. Erősen vízjárta, mélyfekvésű, mocsaras területek övezik a települést, melyben a lakosok kezdetben a környezetből kissé kiemelkedő területrészekre települtek. A talaj átmosott löszön képződött, a szikéseket leszámítva termékeny.

A község természeti értékeit táji adottságai határozzák meg, vagyis a Duna közelsége és a Vajás-csatorna vonala. Utóbbi medre valószínűleg az ősi Dunaág medrének vonalát követi, partját gazdag állat-és növényvilág jellemzi.

A mai táj egykori vízfolyások helyén alakult ki, melyet mocsarak, rétek és beerdősült területek szabdálnak, ennek megfelelően egyes részei természetvédelmi oltalom alatt állnak.

A település közigazgatási területének egy szelete, mint a Duna nagyvízi medrének része a Kiskunsági Nemzeti park fennhatósága alá tartozik, illetve beletartozik a Natura 2000-es övezetbe is, mint a Tolnai-Duna (HUDD 20023) elnevezésű kiemelt természetmegőrzésű terület. Természetközeli terület a Remence keskeny vízfelülete, és a belterületől nyugatra elhelyezkedő mocsaras rétek, ligetes erdők, illetve a Vajás csatorna is.

A Natura 2000 területek - közösségi jelentőségű (európai szintű) természetvédelmi rendeltetésű területek - kijelölésére az Európai Unió csatlakozás kötelezte az országot. Bátyán a Duna és ártere Natura 2000 terület.

¹**Közegészségügyi szempontok**

A szennyvízcsatornával el nem látott területeken a keletkező települési folyékony hulladék kizárólag zárt gyűjtőkben (vízzáróan kialakított medencékben) vagy egyedi szennyvíz előkezelést követően, szikkasztással helyezhető el.

A háztartási fűtési tevékenységgel okozott légszennyezés és porképződés megelőzésére és a bűzös anyagok kezelésére vonatkozó önkormányzati rendelkezések megalkotása, vagy meglévő önkormányzati rendelet kiegészítése szükséges.

Az épített környezetre vonatkozóan Bátya település szerkezetét alakító folyamatok többször spontán léptek fel – úgynevezett „szerves fejlődés” – de a mesterséges módra is akadt példa Bátya történelmében.

A természeti tényezők közül a folyó- és belvízveszély következménye egyes térszínek mesterséges magasítása. Ezek zárt, egybefüggő településrészek, ezért alakult ki Bátya úgynevezett kétbelső jellege. A lakófunkció térben szeparált a községen belül, míg a háztáji mezőgazdasági termelés a lakóterületektől elkülönülten, jórészt a szállások területén folyik. A belső területek utcahálózata és telekosztása máig őrzi az évszázadok alatt kialakult szerkezetet, jól azonosíthatók a különböző korokban kialakult településszerkezeti egységek.

Gazdasági területek jellemzően a belterület határán vagy szigetszerűen külterületen találhatók. Fejlesztésüket a már meglévő beépítésekkel határosan célszerű biztosítani.

A kisszámú, lakóterületbe ékelődő gazdasági terület építésügyi szabályozásánál a kapcsolódó beépítésekre is tekintettel kell lenni.

¹ BKKM-i kormányhivatal Népegészségügyi Főosztály 23-1/1/2017. számú állásfoglalása szerinti kiegészítés